

Embargo 1 February 2024, 00.01 am CET

Press Release

Нов коментар на EASAC за пластмасите

Въпреки сериозните неблагоприятни фактори: един значим Договор за пластмасите трябва да има за цел да намали производството на пластмаси и да постигне кръговрат

Системни грешки са причина за бързото нарастване на производството, потреблението и изтичането на пластмаси в морската, сухоземната и сладководната среда, показва нов коментар на EASAC. Обобщението на най-новите научни данни има за цел да предостави информация за преговорите по така необходимия Международен договор за пластмасите. При сегашните политики се очаква до 2060 г. пластмасовите отпадъци в световен мащаб да се увеличат почти три пъти. "Преговарящите трябва да се справят с конфликтите в цялата система", казва професор Майкъл Нортън от EASAC. "Това ще навреди на търговските интереси и затова няма да е лесно за постигане. Но за да се забавят и обърнат вредите за околната среда, биоразнообразието и в крайна сметка рисковете за човешкото здраве, договърът трябва да сложи край на непрекъснатото нарастване на производството на пластмаси."

XXI век вероятно ще бъде запомнен като "ерата на пластмасата". Пластмасите започнаха своя триумфален поход през 60-те години на миналия век, а днес планетата буквално се дави в пластмаси. През 2019 г. са били произведени над 353 млн. тона пластмасови отпадъци, а според данни на ОИСП те ще нараснат до 1014 млн. тона годишно до 2060 г. освен ако не бъдат предприети драстични мерки.

Системните грешки водят до бърз растеж на производството, потреблението и изтичането на пластмаси в околната среда

Благодарение на удобството си пластмасата присъства навсякъде в ежедневието ни. Въпреки това сегашната система не държи производителите и потребителите отговорни. "Потребителите харесват и са свикнали с употребата "в движение" и лесното изхвърляне. Но да се мисли, че пластмасата е евтина, е доста наивно. Разходите за управление на отпадъците, социалните, екологичните и здравните разходи възлизат на милиарди, ако не и на трилиони долари - многократно по-високи от действителните производствени разходи", казва професор Ларс Вальо, съпредседател на Програмата за околна среда на EASAC. В същото време екстернализацията на тези разходи държи цената на първичната смола ниска и стимулира производителите на мономери да инвестират в непрекъснат растеж като проектират и избират смоли и добавки независимо от последиците за рециклирането. Търговците на дребно се фокусират върху оперативната ефективност и привлекателността за потребителите, а не върху намаляването на отпадъците или възможността за рециклиране. Липсата на рентабилност и техническите предизвикателства ограничават капацитета и разнообразието на инфраструктурите за рециклиране.

Намаляване на замърсяването с пластмаси с 80% до 2040 г. изисква кръгова икономика

Според учените е време да накараме замърсителите да си платят. Доброволните и пазарните механизми не са достатъчни за справяне с проблема. Те ясно заявяват, че залагането на растежа не е вариант, не на последно място защото преминаването към много от така наречените "био"-материали също не може да бъде оправдано от гледна точка на ресурсите или околната среда. Съпредседателят професор Андраш Балди обяснява: "Пластмасите не гният, а само се разпадат на по-малки части и не се разлагат. Междувременно получените микро- и нанопластмаси са се разпространили навсякъде по планетата и се намират и в нашите тела. Въпреки че фаталните последици за морските обитатели са много очевидни, все още не разполагаме с доказателства, които да ни позволят да оценим собствения си риск от замърсяване с пластмаса."

Нортън: "Трябва да сложим край на днешния неконтролируем растеж и манталитет на изхвърляне. Дори ако рециклирането се увеличи: Ако в Договора не се постави цел за намаляване производството на първични пластмаси, невъзможността да се събират и рециклират повече от една малка част от излезлите от употреба продукти ще продължи." За да се постигне успех на Международния договор за пластмасите, EASAC се застъпва за системен подход за намаляване на обема на производството и потреблението на пластмаси, за гарантиране, че всички пластмаси могат да се използват повторно, да се рециклират или компостираат, и за запазване на пластмасите в обращение възможно най-дълго. Моделите показват, че чрез намаляване на търсенето с 30 % и увеличаване на процента на рециклиране до 20 %, замърсяването с пластмаси може да бъде намалено с 80 % до 2040 г.

10 научно обосновани препоръки за Международен договор за пластмасите:

- Определяне на цел за намаляване на първичното производство на пластмаси с цел намаляване на общите нужди, търсене и използване на опаковки
- Осигуряване на възможност за многократна употреба, рециклиране или компостиране на всички пластмаси, за да се осигури кръговрат
- Въвеждане на всички външни (екологични, социални, здравни) разходи в основната пазарна цена на първичната смола
- Да се направи така, че дизайнерите на продукти и търговците на дребно да са отговорни за свеждането до минимум на еднократната употреба на продукти и отговорният път да е най-евтиният вариант за промяна на поведението на потребителите
- Да се забрани умишленото добавяне на микропластмаси към продуктите
- Да се поеме ангажимент за повишаване на безопасността, трайността, възможността за многократна употреба, възможността за презареждане, ремонт и възстановяване на пластмасовите продукти
- Стимулиране на компаниите да си сътрудничат в обратните вериги на доставки
- Изискване на анализ на жизнения цикъл и подходящи стандарти за биоразградимост за смоли, които претендират за биоразградимост
- Разширяване на отговорността на производителя върху всички разходи, свързани с управлението на отпадъците
- Разрешаване на износ от ОИСР само за онези страни извън ОИСР, които са съгласни и изпълняват критериите за третиране на такива отпадъци по екологосъобразен начин

Коментар на EASAC: "Към международен договор за пластмасите"

<https://easac.eu/publications/details/update-on-the-easac-plastics-report-towards-a-plastics-treaty>

Contacts:

Prof. Michael Norton
EASAC Environment Programme Director
Michael.Norton@easac.eu

Prof. Lars Walløe
Chair of EASAC Environment Steering Panel
lars.walloe@medisin.uio.no

Professor András Báldi
Co-Chair EASAC Environment Steering Panel
Email: baldi.andras@ecolres.hu

For general enquiries
Ms Sabine Froning
EASAC Communications / Communication Works
Email: sabine.froning@easac.eu
Phone: +49 15208727000

About the European Academies' Science Advisory Council (EASAC)

EASAC is formed by the national science academies of the EU Member States, Norway, Switzerland and United Kingdom, to collaborate in giving advice to European policy-makers. EASAC provides a means for the collective voice of European science to be heard. Through EASAC, the academies work together to provide independent, expert, evidence-based advice about the scientific aspects of European policies to those who make or influence policy within the European institutions.

www.easac.eu